

НАДЕ ПРОЕВА

УДК 930.271:807.5-313:7.032.773(381)

Филозофски Факултет,
Скопје

НОВИ И РЕВИДИРАНИ НАТПИСИ ОД ПОЛОГ И КИЧЕВСКО

Апстракт: Се објавува надгробна стела од с. Градец, бр. 1, се регистрира надгробен споменик со метрички натпис всидан во црквата во с. Челопеци, бр. 4, се ревидираат два објавени натписи, бр. 2 од Тетово, бр. 3 од Челопеци и се анализира изгубениот натпис од с. Осломеј, бр. 5.

1. с. ГРАДЕЦ. Во домот на културата АСНОМ во Гостивар се чува надгробна стела најдена во Градец¹. Изработена е од бел ситнозрнест мермер, со откришен врв и дим: вис. 1,60, шир. 0,58, деб. 0,16 м. Во сводното релефно поле претставена е женска биста облечена во хитон и химатион, со шамија префрлена преку главата. Цртите на долгнавестото лице се оштетени. На издолжениот врат има ѓердан чиј висулец е оштетен. Хитонот е назначен со плитки набори, а преку рамената е префрлен химатион кој ѝ ја покрива десната рака. Наборите „одат“ од десното кон левото рамо при што оние на левата рака се многу поситни. На рамката меѓу релефното и натписното поле испишан е првиот ред од натписот со поситни букви (вис. 2 — 2,5 см) и оштетен почеток. Во профилираното натписно поле (аглите на профилирацијата и рамката поврзани се со коси линии)² со дим. 0,60 x 0,49 м. испишани се уште 11 редови. Висината на буквите е нееднаква, од 2 до 4 см, а растојанието меѓу редовите 1—1,5 см. Стелата завршува со клин за прицврстување од чии страни се наоѓа по еден правоаголен отвор со трагови од олово, што покажува дека е дел од гробна конструкција.³ Натписот е прилично добро сочуван, освен почетокот на редовите 1,5,6 и 7 чие дополнување не претставува никаква тешкотија. Според содржината на епитафот јасно е дека на почетокот на првиот ред, пред имињата на родителите, било испишано името на ќерката во датив (сочувана е само последната буква-alfa) која

¹ Условите на наодот непознати. Стелата со години лежела на улица во Гостивар а во домот е пренесена 1987 г. од Добре Ангеловски, референт по музеологија кому му благодарам за податоците како и на колешката Г. Спасовска која ме известува за нејзиното постоење.

² Вака изработено натписно поле имаат стелите од с. Мојно, cf. Стари-нар XIII/IV, 1962/3, фиг. 1, и од Стари град, Н. Вулић, Споменик САН, XCVIII 1941—48, по 81

³ Вакви отвори има и плочата од с. Дреново, И. Микулчић, *Edna vila rustica* во Tikveš, Год. Зборник на Филозоф. фак. Скопје, 23, 1971, стр. 281.

умрела на 22, 25 или 28 години бидејќи сочуваната вертикална хаста од втората буква може да биде само од beta, gamma epsilon или eta. Исто така не е сочувана ни бројаката за годините кои ги живеела со мажот, кој ѝ го подига споменикот од свои средства. Сл. 1 и 1а

[- -]α Εὐσεβοῦς καὶ Κα-
λιτύχης θυ-
γατρὶ τελευ-
τησ[ά]ση ἐτῶν
5 κ [...] συνοικησά-
ση τῷ ἀνδρὶ ἐ-
[τῶν .]. Αἰλιανός
Ἀνθίμου ὁ ἀνὴρ
τῇ σεμνοτάτῃ
10 συμβίῳ ἐκ τῶν
ἰδίων μνήμης
χάριν.

Композицијата на натписот се разликува од стереотипот „ho deina tou deinou“, кој е најчест во нашиов дел на Провинцијата. Покрај годините на животот наведени се и годините на бракот како на стелата од Кокре⁴. За прв пат во нашиов дел на Провинцијата се јавува двојна ономастичка формула (име, патронимик и метронимик) како и епитетот „semnotate“ кој е многу чест на натписите од римско време во М. Азија.⁵ Само на еден епитаф од Стоби посведочен е прилогот „semnos“⁶. Натписот е посебно значен од ономастичка гледна точка бидејќи донесува три, во нашиов дел досега непосведочени имиња: *Anthimos*, *Eusebēs* и *Kalitychē*. Само во Стоби е посведочен машкиот пандан *Kalitychos*⁷, кој бил од Thessalonike каде е посведочено и женската варијанта⁸ која ја има и во Berroia⁹. *Antihimos* пак се среќава во источните, делови на Царството¹⁰, каде е посведочен и женскиот пандан *Anthimē*¹¹, а еднаш го има и во Рим¹². Покрај во М. Азија¹³, *Eusebēs*

⁴ Н. Вулић, op. cit. no 354, Покрај годините, наведени се и месеците и деновите кои покојната ги проживеала со мажот во Пела.

⁵ L. Robert, *Hellenica*, XIII, 1965, str. 35/6

⁶ Н. Вулић, Споменик СКА LXXV, 1933, no 54

⁷ Id. Spom, XCIII no 93=Ch. Edson, IG X, 2, 1, 1974, Berlin, no 1039

⁸ Ch. Edson, op. cit. no 417

⁹ Argiro B. Tataki, *Ancient Berroia, prosopography and society*, Athens, 1989, no 662.

¹⁰ Jeanne-L. Robert, *Bulletin Epigraphique*, 1962 no 195, 1973, no 32 (Byzant), 1964 no 659 (Smyrna? како и когноменот Anthimianos), 1970, no 3 (Mylasa); G. Mihailov, *Inscriptiones Graecae in Bulgaria repertae*, Serdicae t. III/2 1964, no 18497 (Deultum)

¹¹ Jeanne—L. Robert, op. cit. 1939, no 447

¹² Н. Solin, *Die griechischen personennamen in Rom*, Berlin-NewYork, 1980, стр. 1079

¹³ Jeanne—L. Robert, op. cit. 1964, no 392 (Aphrodisias),

го има Сицилија¹⁴ и на еден ранохристијански натпис од Рим¹⁵. Римскиот гентилициј на *Anthimos*, *Ailianos* овозможува стелата да се датира најрано на крајот од II или почетокот на III в. н.е. Со своите формално-типолошки карактеристики стелата му припаѓа на типот IVб¹⁶ досега посведочен само во прилепскиот крај со три стели¹⁷ кои имаат единствен иконографски мотив, стилизирана човечка фигура во вид на бор со шишарка¹⁸. Најблиска формално-типолошка аналогија сепак се стелите од с. Грчиште¹⁹ и Чашка²⁰, со иконографски мотив цела фигура. Јасно е дека станува збор за влијание од Г. Мезија т.е. *Scupi* каде што се јазува тип на стели оформени сводно при што сводот има функција на фронтон²¹, а неколку пати на релефно поле²². Од друга страна пак, со оглед на иконографските мотиви на стелите со сводно релефно поле (бисти 3 пати, фигура 1, посмртна гозба 1) може да се зборува за влијание од Македонија посебно кај стелата со мотив фигура²³, бидејќи фамилијата *Obulkii* повеќе пати посведочена е во Тиквешијата²⁴, и кај стелата со посмртна гозба заради името *Males* посведочено во грчката културна сфера²⁵. Може да се рече дека мезиското влијание е двоасочно: кај стелите од Грчиште и Чашка тоа се огледа во формата, а кај напашава стела во мотивот, бидејќи бистата е типично римски мотив редок во нашиов дел на Провинцијата²⁶, а чест по долината на реката Струма²⁷. Концепциски пак: стела без фронтон, релефно поле со една биста и натписно поле, најблиска и е стелата од истото село²⁸ која има петоаголно релефно поле т.е. фронтон како стелите од

¹⁴ Id. 1962, no 394

¹⁵ Id. 1977, no 25

¹⁶ Наде Проева, *Типологија на гробних споменика југословенској дела римске провинције Македоније*, Београд, 1978, стр. XXIII/IV, магистерска теза во ракопис.

¹⁷ Н. Вулић, *Споменик СКА LXXI*, 1931, nos 418, 450 и 460

¹⁸ Истиот мотив го има уште на две стели од с. Волково, Н. Вулић, *op. cit.* no 363 и 364 и на една стела од Т. Велес, Id. no 51.

¹⁹ Id. no 71

²⁰ Блага Алексова, *Археолошки наоѓалишта во долината на реката Тојолка*, Гласник на музејско-конзерваторското друштво на СРМ, I, 1964, стр. 60 сл. 23

²¹ Borka Dragojević-Josifovska, *IMS vol VI, Scupi et la région de Kumново*, Београд, 1982, nos 32, 106, 120, 128, 181, 221-3, 242-3 и др.

²² Ead. nos 47, 109, 130, 138, 140 и 158

²³ Ead. no 47 (Бардовци)

²⁴ Fanula Papazoglu, *Notes épigraphiques de Macédoine*, *Živa Antika*, 32/1, 1982 стр. 43/4.

²⁵ Borka Dragojević-Josifovska, *op. cit.* no 138 (Г. Блаце)

²⁶ Наде Проева, *Три на гробни споменици од пресланскиот крај*, *Жива Антика*, 36/1—2, 1986 стр. 65

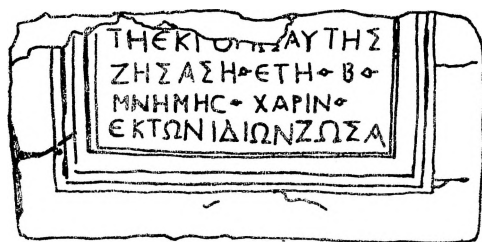
²⁷ Д. Димитров, *Порирејниот врху античкиот на гробни илочи од римско време во северозападна Македонија*, ИАИ, XIII, 1939 (1941) стр. 58—70

²⁸ I. Mikulčić, *Teritorija Skupa*, *Ž.A.* XXI/2, 1971, str. 468, sl. 4

Мартолци²⁹ и, Мојно^{29а} кој како и сводниот фронтон на нашава стела има улога на релефно поле, под влијание на стелите од Scupi^{29б}.

2. ТЕТОВО, фрагментиран надгробен споменик изваден од Тетовското Кале³⁰ се чува во Музејот во Тетовскиот крај, инв. бр. 43. Вис. 0,53, шир. 1,12 деб: 0,22 м. Вис. на буквите 4—5 см, растојанието меѓу редовите 2—3 см. Долен дел од надгробна плоча со двојно профилирано натписно поле во кое се сочувани последните четири реда од натписот. Зборовите во II-от и III-от ред оделени се со мали хедери. Сл. 2.

τῇ ἐκγόνῳ αὐτῆς
ζησάσῃ ἐτῇ Β'
μνήμης χάριν
ἐκ τῶν ἰδίων ζῶσα.

Сл. 2 Долен дел од плоча, Тетовско кале
Fig. 2 Tetovsko kale, fragment de la plaque

Формулата „ek tōn idiōn zōsa“, невообичаено за нашиов дел на Provinciјата, испишана е по завршената формула „mnēmēs charin“. Имињата на внуката која имала само две години и на бабата која ѝ подига споменик, не се сочувани. Освен за внук „engonos“ се употребувало и за син но и за род(нина) во најширока смисла на зборот³¹. Графијата „ekgonos“ со карпа наместо gamma во нашиов дел е посведочена и на стелата од с. Дабница³².

3. с. ЧЕЛОПЕЦИ, Кичево. Како праг на црквата Св. Илија употребен е десен дел од надгробен споменик од бел мермер со видливи димензии вис. 1,40, шир. 0,15 и деб. 0,25 м, во времето на Н. Вулић³³, а сега само 0,08 веројатно заради нанесување на земја, кои укажуваат на cipus како тип на надгробен споменик. Вис. на буквите 2,53 см. растојание меѓу редовите 1—1,5 см. Натписот е врежан на рамната површина без определување на натписно

²⁹ Борка Јосифовска, *Неколку неиздадени грчки и латински натписи од Македонија*, Жива Антика III, 1953, no 6, сл. 6

^{29а} Душанка Вучковић-Тодоровић, *Надгробни споменик со два релефа и грчкиот натпис*, Стривар, XIII—XIV, 1963—63, стр. 219—221, сл. 1.

^{29б} петоаголниот фронтон е чест, во Scupi, cf. Borka Dragojevič-Josifovska, op. cit. nos 38, 70, 76, 90, 91, 103, 119, 146, 151, 157, а поретко има улога на релефно поле, Ib. nos 34, 81, 118, 179.

³⁰ I. Mikulčić, op. cit. str. 468, no 3 sl. 3

³¹ Jeanne — L. Robert, op. cit. 1969, no 146

³² N. Vulić, op. cit. no 376

³³ op. cit. no 185

поле при што се сочувани краевите на последните 6 реда (сл. 3). По ревизијата³⁴ го предлагам следново читање:

— — — — —
 сса 10 ΗΣ...
 сса 9 ΕΤΗΝ
 [сса 8] Εὐβία
 [ἐποίησε τ]ὸν ὕε-
 5 [ἴβν αὐτῆς] Λυκο-
 [ν μνείας χά]ριν.

Името *Lykos* посведочено е насекаде во Македонија³⁵, името на мајката, *Eubia*, засега само во Рим³⁶ а машкиот пандан *Eubios* само во Египет³⁷ и М. Азија³⁸. Графијата „ueios“ посведочена е во Прилепскиот крај³⁹.

4. Над влезот во јужниот сид на истата црква, всидани се две половини од надгробна стела од бел мрамор како носачи на лажен свод. На десната половина под 14-те редови натпис, отпосле е врежана птица како христијански симбол, додека на левата е претставен крст во релјеф заради што дебелината е помала за 5,5 см. Другите димензии се наполно исти: 0,87 x 0,235 x 0,17 м (десна половина) и 0,87 x 0,188 x 0,17 м (лева половина) и повеќе од сигурно е дека се делови од иста стела. Натписот од левата половина најверојатно се наоѓа на страчната свртена кон сидот заради респектот на населението кон ваквите споменици⁴⁰: при изработката на крстот, натписот би се оштетил. Станува збор за епитаф во стихови во чест на некој ветеран, а само во XI-от ред се чита почетокот на некое име на ΑΙC⁴¹ (Сл. 4).

5. с. ОСЛОМЕЈ, Кичево. Надгробна стела со триаголен фронтон, релјефно поле со две бисти⁴² и натписно поле со 5 реда натпис,⁴³ во меѓувреме изгубена. Според некои месни жители, по војната однесена во Скопје, но во лапидариумот на Археолошкиот, тогаш единствен музеј, ја нема. Сепак е можно извесно подобрување на читањето. Имено, за првиот ред Н. Вулић го предлагал името

³⁴ извршена 1984 г. во рамките на проектот „Бистра“ на МАНУ

³⁵ Ch. Edson, op. cit. nos 561 и 818 како име а 244, 461, 484, 551, 561, 608, и 609 како cognomen; Н. Вулић, Спом. XCVIII, nos 388⁷⁵ и 389⁴⁷; Argiro B. Tataki op. cit. стр. 323 Т. I (9 пати)

³⁶ Н. Solin, op. cit. стр. 59

³⁷ Jeanne—L. Roxert. op. cit. 1977, no 530, стр. 199—200

³⁸ Id., op. cit. 1977 no 442 (Ephese) i E. Pfuhl—H. Möbius, Die ostgriechische Grabreliefs, Mainz, 1979, no 506.

³⁹ На стелата од Г. Топлица, Н. Вулић, Спом. XCVIII, vo 341, G. Mihailov *La langue des inscriptions grecques en Bulgarie*, Sofia, 1943, стр. 115.

⁴⁰ В. Радовановић, *Народно ојхођење према сџаринама у Јужној Србији*, Јужни преглед, II/9, 1922, стр. 386—406.

⁴¹ Во рамките на проектот „Бистра“ предвидено е превртување на левата половина на стелата.

⁴² Се чини дека над бистите е претставена гириланда како на стелата од долината на Струма, G. Mihailov, op. cit. t. IV, 1966, no 2331

⁴³ Н. Вулић, Спом. LXXI, no 184

Alexander истопрмено прашувајќи се каде бил испишан почетокот на името. Но ако првата буква била sigma како што дава Н. Вулић тогаш не може да се дополни *Alexandros* туку *Asandros* при што би недоставувала една буква или пак *Kas(s)andros* но тогаш ќе мора да се претпостави дека првите две-три букви од почетокот на името биле испишани на релефното поле, покрај бастата, позната пракса на надгробните споменици во Македониј.⁴⁴ Името на покојниот, *Apol(l)ódōros*, е често теофорно име во Македониј.⁴⁵ Се чини дека името (*H*)*ameillos* не е посведочено освен латинската варијанта *Hamillos* во Рим^{45a}, а во Мала Азија посведочен е и женски пандан *Ammeilla*⁴⁶. Според J. H. Mordtman⁴⁷ основата е македонска а суфиксот грчколатински. Една *Amila* т.е. *Hamila* посведочена е во *Leukopetra*,⁴⁸ а друга на изгубената гра од Thessalonikē.⁴⁹ Споменикот бил подигнат од двајца синови за родителите и би се читал:

[Γ]ΑΥΔΡΟΣ ΚΕ "ΑΡΙΛΟΣ*
 'ΑΠΟΛΩΔΩΡΩ ΚΕ Τῇ
 [3-4] ἀνέθηκ'αν μνή-
 [μης] vac. χάρι-
 5 ιν.

Со резизија на епитафот на столата од с. Јегуновце констатирано е дека името Sinti и Noniu се резултат на погрешно читање⁵⁰ и дека е можно речиси целосно да се прочита и дополни. Станува збор за една вид тестамент-наредба на домашните робови (οἰκοταί) со санкција, (заканување со казна), на крајот и со пригодна претстава во релефното поле. Со оглед на значењето на ваквите споменици кои се ретки во нашиот дел на Прозинијата столата ќе биде обработена во посебна статија.

⁴⁴. Наде Проєва, Прилог кон проучувањето на античките локални камено-резбарски работилници во СРМ, Жива Антика 36/1—2, 1986, стр. 58; G. Mihailov, op. cit. IV nos 2252, 2254, 2272, 2276, 2277, 2278, 2282, 2294, 2295, 2309, 2311, 2314, 2323, 2331, 2334. A. Ridzakis—J. Touratsoglou, 'Επταράρες ἔνω Μακεδονίας, Атина, 1985, nos 49, 50, 52, 60, 139, 172.

⁴⁵. Ch. Edson, op. cit. nos, 4,86, 137, 241; Argiro B. Tatakis, op. cit. T. I (pet pati), A. Ridzakis—J. Touratsoglou, op. cit. nos, 37,57, 118, 166

^{45a} Solin, Beiträge zur Aentnnis der griechischen Personennamen in Rom, Commentationes humanorum litterarum, t. XCVIII, 1971, стр. 80)

⁴⁶. L. Zgusta, Kleinasiathe personennamen, Prag, 1964, no 57/27

⁴⁷. Ath. Mitheilungen, 7, 1882, стр. 257

⁴⁸. Jeanne—L. Robert, op. cit. 1971, no 401

⁴⁹. Ch. Edson, op. cit. no 462

⁵⁰. I. Mikulčić, op. cit. стр. 467/8, no. 1 sl. 1

* Според објавената фотографија се чини дека во I-от ред нема место за Ап — и со нивно префрлување во II-от ред се добива поприфатлив однос на буквите (17:14 наместо 19:12). Сомнителна е и граfiјата на Аполодор со две pi што не може да се провери на фотографијата, додека пак многу јасно се гледа дека има една lambda наместо две.

Значењето на овие написи се состои пред сè во ономастичките податоци кои потврдуваат дека Полог (Тетовско-Гостиварскиот крај) ѝ припаѓал на провинцијата Македонија. Во отсуство на епиграфски извори, до II-та светска војна беше познат само еден напис на латински јазик⁵¹, овој крај ѝ беше припишуван на провинцијата Г. Мезија,⁵² а податоците на Птоломај се доведуваа во прашање. Моѓутоа новооткриените стели од с. Градец, Јегуновце, Лешок и Тетово со јазикот, иконографските и формално-типолошките особини го потврдија мислењето на Ѓ. Трухелка⁵³ дека овој крај ѝ припаѓал на Македонија. Имињата на овие споменици како и на оние од Кичевскиот крај се од тип. група грчко-македонски имиња или пак имаат аналогии во М. Азија и треба да се припишат на бригиската компонента во етногенезата на Македонците⁵⁴ а не на Илирите. Единствено илирско име во овој крај би било *Genthianê* на стелата од Лешок⁵⁵ што е разбирливо со оглед на соседството со Илирите.⁵⁶

Примено 10. IV. 1989

R É S U M É

Nade Proeva: INSCRIPTIONS NOUVELLES ET REVISÉES DES RÉGIONS DE POLOG ET DE KICEVO

1. Gradec. Stèle funéraire en marbre blanc à terminaison cintrée. Dans la niche voûtée buste d'une femme voilée, en haut relief. La voûte ici n'a pas le rôle du fronton mais du champ à relief ce qui est une influence de Scupi où on a de telles exemples⁵², ainsi que le motif de buste qui est rare en Macédoine⁵⁶. La plus proche analogie est la stèle du même village⁵³ sans fronton à la terminaison triangulaire, c'est à dire champ à relief, aussi sous l'influence de Scupi. Première ligne de l'inscription est incisée sur le listel entre champ à relief et champ épigraphique qui est mouluré. L'inscription diffère du stéréotype „*ho deina tou deinou mnēmēs charin*“. Outre l'âge de la défunte dont le nom a disparu, les années vécus avec mari qui érige le monument de ses frais, sont marquées. L'intérêt principal de l'inscription réside dans les données onomastiques. Les trois noms *Anthimos*, *Eusebēs* et *Kalitychē* sont nouveaux dans la parité yougoslave de la Province. *Kalitychē* est attesté à Berrhoia⁹ et Thessalonikē⁸ d'où vient *Kalitychos* dont l'épithèque est découvert à Stobi. *Anthimos* est souvent attesté dans les parties orientales de l'Empire¹⁰, et une fois à Rome¹². *Eusebēs* outre en Asie Mineure¹³ se trouve en Sicile¹⁴ et à Rome¹⁵. Ailianos, le gentilice d'*Anthimos* permet de dater la stèle à la fin du IIe ème, debout du IIIe ème s. de n. éré. (fig. 1).

2. Tetovo. La parité inférieure de la stèle avec 4 lignes de l'inscription dans une champ avec double mouluration, au Musée de Tetovo. Les mots dans les lignes

⁵¹. Н. Вулић, Спом. XCVIII, no 471 (Тетово)

⁵². Id. Severna granica antičke Makedonije, Buličev zbornik, 1924, str. 234-5.

⁵³. Археолошке белешке из Јужне Србије, Гласник скопског научног друштва V, 1929, стр. 72/3

⁵⁴. Наде Проєва, Прилог кон историјата на античките Македонци, 350-ричник на музејот на град Скопје, во печат

⁵⁵. J. Bousquet, Une épigramme funéraire de Dardanie, *Živa Antika*, 24, 1974, str. 255-7

⁵⁶. за антропонимијата на овој крај cf. Наде Проєва, Античката антропонимија во западниот дел на СРМ, во печат

3 et 4 sont séparés par des petits *hederae*. Les noms ayant disparus il est clair que la stèle a été érigée par la grande mère pour sa nièce qui n'a vécu que deux ans. Il faut noter que la formule „*ek tōn idiōn zōsa*“ est écrite après la formule finale „*mnēmēs charin*“. La graphie d'*engonmos* avec deux *kappa* dans notre partie est attestée sur la stèle de Dabnica³² (fig. 2).

3. Révision du fragment du monument funéraire utilisé comme le seuil dans l'église du village de Čelopeci. Il ne reste que la moitié droite des dernières 6 lignes incisées sur la surface. A présence le nom *Eubia* n' est attesté qu'à Rome,³⁶ mais son pendant masculin en Asie Mineure et Egypte³⁸. La graphie³⁷ *ueios* se trouve dans la région de Prilep. (fig. 3)

4. Dans le mur sud de l'église à Čelopeci deux moitiés d'une stèle funéraire sont enmurées. Sur la moitié droite 14 lignes de l'inscription en vers. Dans la ligne 11 on lit le debout d'un nom en *Ale-*. Il est prévu une renversement de la moitié gauche car il semble que l' inscription est du côté du mur. (fig. 4) Kičevo.

5. La stèle funéraire au fronton triangulaire, champ à relief avec deux bustes et champ épigraphique avec l'inscription en 5 lignes⁴³, perdu entre temps. Pour la ligne 1 on propose le nom *Asandros*. Il semble que le nom du dixième dédicant n'est pas attesté, sauf le pendant féminin *Ammeilla*⁴⁵. La forme *Amila* c'est à dire *Hamila* est attesté à Leukopetra⁴⁸ et Thessalonikē⁴⁹. Oslomej Kičevo.

Les monuments funéraires de Polog par son langue et les données onomastiques prouvent que la région de Polog n'appartenait pas à la Mesie Supérieure, mais à la Macédoine. Les noms sont soit typiques pour la Macédoine soit ont des analogies en Asie Mineure, ainsi attestant le composant brygien dans l'éthnogenèse des Macédoniens.

ERIC P. HAMP
Chicago

UDC 807.5—541.2

PREHELLENICA

8. *Thule, Thyle*

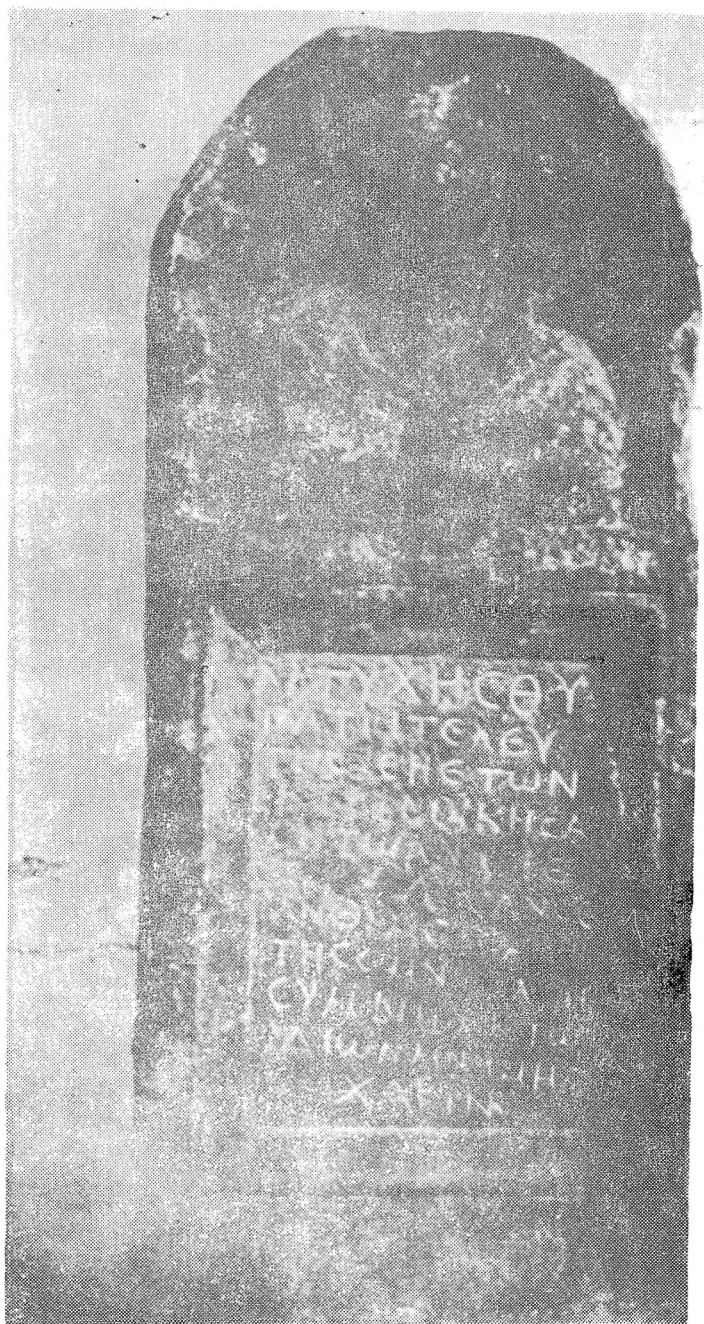
This name, which is attested in *Georgics* 1.30 and occurs in Strabo as Θούλης -v, is discussed by Rivet and Smith, *Place Names of Roman Britain* 473, and is identified as a „very ancient“ appellation for the „furthest land to the north“. It would be plausible that the term once simply meant 'land' to those who earliest used this term; later it would have been endowed with specific reference as a name.

I have discussed Latin *tellūs* in *Rheinisches Museum für Philologie* 129, 1986, 360—1, and I have there documented the IE base **te-lH_a-* and related forms. The zero-grade would of itself produce in **tlH_a-* an apparent stem in conventional **-ǵ~ā*.

Thus Prehellenic **thulā* would be the precise equivalent of Slovene *tila* (plurale tantum) 'ground, floor'.

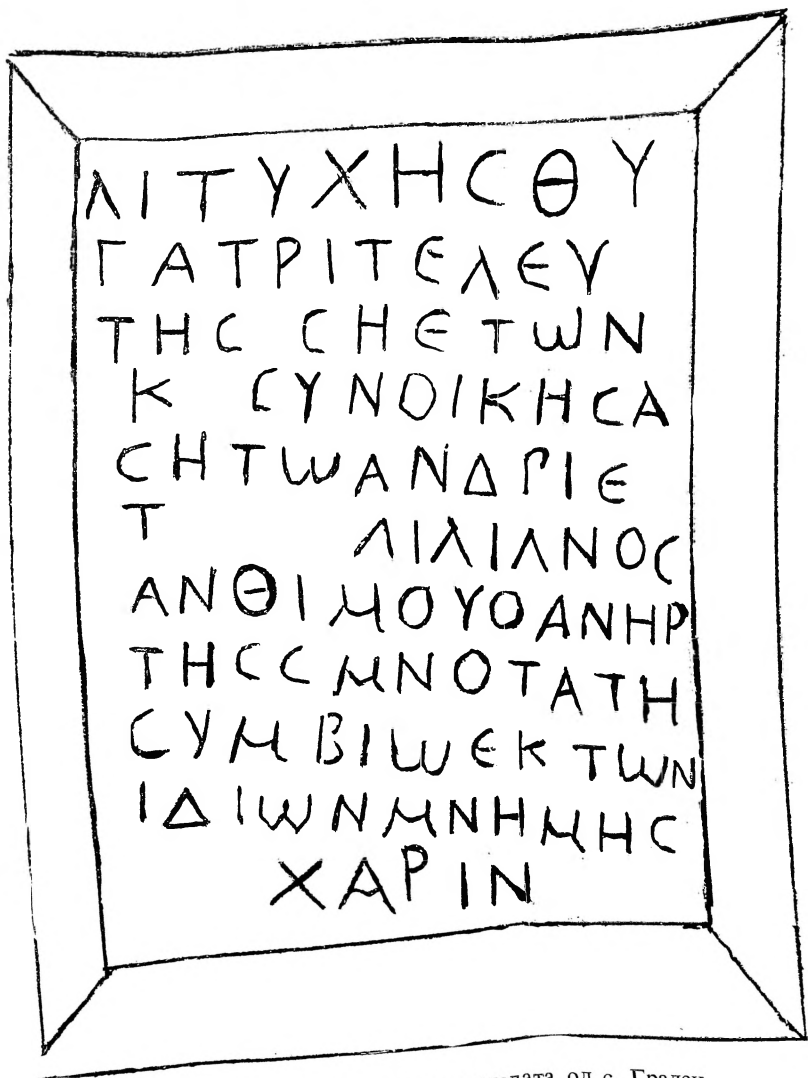
The phonological development would be exactly that of μύλη (ŽA 33, 1983 12).

Received on 11. VII. 1989.

сл. 1 Надгробна стела од с. Градец
fig. 1 Stèle funéraire, Gradec, Gostivar

ΛΕΥΣΕΒΟΥΣΚΑΙΚΑ

1a Натписно поле на стелата од с. Градец
1a Champ épigraphique de stèle du Gradec

Сл. 3 Десна половина од надгробен споменик
во прагот на црквата Св. Илија

Fig. 3 La moitié du monument funéraire dans l'église
du v. Čelopeci, Kičevo

Сл.4 Две половици од надгробна стела вградени во црквата Св. Илија во Чelopeк

Fig. 4 Deux moitiés de la stèle funéraire enmurée dans l'église d v. Čelopeci